

Maak jongerenwerk weer een brede voorziening voor de jeugd

Door het wegbezuinigen van veel jongerencentra is het jongerenwerk te smal geworden. Enorm teleurstellend, vindt Ernst Radius van Sociaal Werk Nederland, want voor iedere euro die je in jeugdwerk stopt, bespaar je anderhalve euro aan jeugdzorg. Staatssecretaris Maarten van Ooijen weet dit, maar de Tweede Kamer gunt hem te weinig ruimte om ernaar te handelen.

TEKST: FRANK VAN WIJCK FOTO: SOCIAAL WERK NEDERLAND

Hoe doet Nederland het in Europees perspectief op het gebied van jongerenwerk? Radius is een interessante persoon om deze vraag aan te stellen. Als senior adviseur jeugd en opvoeden bij Sociaal Werk Nederland had hij recent tijdens bijeenkomsten in Göteborg en Amsterdam contact met heel veel internationale collega's. "Aan de ene kant doen we het helemaal niet slecht", antwoordt hij. "Maar aan de andere kant leggen we er zo'n beperking op. Er is zeker aandacht voor de waarde van jongerenwerk, maar Nederland ziet het als een smal instrument voor die jongeren die in een kwetsbare positie verkeren. De jongerenwerkers zijn er dus alleen voor probleemjongeren. In andere landen is het juist een brede voorziening voor de jeugd."

Een mooi voorbeeld vindt Radius Zuid-Tirol. "De belangrijkste bron van inkomsten daar is de toeristenindustrie", vertelt hij. "De lokale overheid wil de jeugd dus niet teveel in de openbare ruimte laten rondhangen. Daarom heeft ze jeugdcentra opgezet. Daar hebben ze een eigen plek, die ze voor een belangrijk deel ook zelf runnen."

Versmalling

In Nederland bestonden in het verleden ook best veel jongerencentra, maar die zijn wegbezuinigd. "Daarmee is de invulling van jeugdwerk versmald", zegt Radius. "Een belangrijk punt hierbij is dat in Nederland zoveel nadruk wordt gelegd op evidence based werken, op het belang van bewijzen van de meerwaarde dus. In veel andere

landen bestaat simpelweg geen twijfel over de bestaansredenen voor jongerencentra of jongerenwerk."

Radius herinnert zich nog een gesprek in de wandelgangen tijdens een internationaal congres van jongerenwerkers. Hij legde daar deze situatie uit aan een Belgische collega. Die reageerde heel verbaasd: 'Mijn beste vrienden heb ik overgehouden aan de jeugdcentra waar ik altijd kwam'. "Hoeveel meer bewijs heb je nodig?", stelt Radius. "Overall in Vlaanderen is wel een jeugdcentrum, veel scouting ook. Vaak door jongeren en vrijwilligers gerund. In Nederland moet het allemaal eerst bewezen effectief zijn. In Scandinavië investeren ze gewoon 25 jaar in jeugdwerk, omdat ze weten dat ze dan pas kunnen beoordelen of het effectief is. Denk hierbij ook aan het bekende IJslandse model: ieder kind krijgt een voucher voor sport, cultuur of jeugdwerk. En na dertig jaar zie je daar dat die jeugd gezonder en gelukkiger is gaan leven."

In veel andere landen bestaat geen twijfel over de bestaansredenen voor jongerencentra of jongerenwerk.

Benut bestaande voorzieningen

In Nederland bestaan zeker ook sport- en cultuurverenigingen. "Maar sport kost geld", zegt Radius. "Zelf hebben we met de Cruyff Foundation, de Krajicek Foundation en JOGG winter- en summergames georganiseerd. We hebben daar in twee jaar ruim 200.000 jongeren bereikt. Vooral jongeren uit achterstandswijken zeiden: 'Ik kan eindelijk weer eens wat leuks doen'. Dit was in de buitenlucht, in de buurt en met goede begeleiding vanuit jeugdwerkers of buurtsportcoaches en in een veilige omgeving. Helaas is de subsidie weer beëindigd."

Iets dergelijks zou eigenlijk in bestaande jeugdvoorzieningen moeten worden gerealiseerd, stelt Radius. "Daarvan zijn er zo'n tweeduizend, maar dit zou tien keer zoveel moeten zijn", zegt hij. "De vraag vanuit gemeenten neemt nu toe omdat die zien dat ze jeugdwerk breder moeten inzetten. De problemen van kwetsbare jongeren zijn breed. Jongerenwerk kan op meerdere terreinen

ondersteunen zonder dat het zware zorg wordt. Uit onderzoek weten we dat dit jeugdzorg kan voorkomen, het traject er naartoe kan verkorten of kan zorgen dat de jongere het traject afmaakt en nazorg krijgt."

Professionalisering

Belangrijk hierbij is wel dat het jongerenwerk aansluit bij de doelgroep. Het is geen negen tot vijf baan. Radius: "Het gaat juist om de late middag en de avond, dan heb je het contact. En het is zowel individueel als collectief, offline en online. Je kijkt naar wat een jongere wil, matcht dat met wat daarbij aansluit en brengt hem in peer-to-peer contact met andere jongeren."

Wat dat betreft is het jongerenwerk ook erg veranderd. Voorheen was de jongerenwerker vooral de beheerder van het jongerencentrum. "Daar werden dan de bendes gevormd", zegt Radius gekscherend. "Dat is echt niet meer zo. Er is nu een heel goed competentieprofiel, de sector is echt geprofessionaliseerd. En er is veel meer contact met politiek, onderwijs, jeugdzorg, sociale dienst en schuldhulpverlening. In coronatijd merkten we dat jongeren veel mentale problemen hadden. Het antwoord is dan snel: richt digitale hulplijnen in en dat is jammer. In de politiek geldt helaas: alles wat nieuw is, is beter. Gebruik liever de bestaande infrastructuur. De methodiek Join us bijvoorbeeld, ontstaan vanuit jongeren die chronisch eenzaam zijn, is altijd toegepast in een bestaande infrastructuur. Als iets landelijk wordt opgezet, wordt daarmee niet altijd een lokale koppeling gemaakt. Dan kun je je afvragen of dat effectief is."

Weinig belangstelling

2022 is het Europese jaar van de jeugd. Radius ziet daar in Nederland niet zoveel van terug bij overheden. "Er zijn al jaren mogelijkheden voor internationale uitwisseling en stages", zegt hij, "Maar slechts weinig gemeenten en organisaties lopen er warm voor. Mijn indruk is dat in Vlaanderen en andere landen veel meer gebruikgemaakt wordt van Europees geld. De mogelijkheid is daar ook veel bekender omdat jeugdwerk veel breder wordt aangeboden."

Over staatssecretaris Maarten van Ooijen zegt hij: "Hij heeft te maken met een Tweede Kamer die zich heel sterk richt op jeugdzorg. Dan wordt het brede veld van jongerenwerk dus buiten beschouwing gelaten. Terwijl Van Ooijen wel heel goed dat bredere veld van het jeugdbeleid kent. Het is dus jammer als hij door de Tweede Kamer de jeugdzorg ingetrokken wordt. Stop een euro in jongerenwerk en je spaart anderhalve euro aan jeugdzorg uit."